

PRATARMĖ

Baigiantis 2010-iesiems, atiduodamas spaudai ir mieliems skaitytojams Lietuvių katalikų mokslo akademijos Metraščio 33 tomas. 2010 m. minėjome Dievui padedant atgautos mūsų krašto laisvės ir atkurtos mūsų valstybės nepriklausomybės dvidešimtmetį. Ši sukaktis toli gražu neprilygo 2009 m. minėtam Lietuvos vardo tūkstantmečiui. Gal pasaulinė ekonominė krizė ir įtempta politinė situacija neleido valstybės mastu giliau apmąstyti per pastarąjį dvidešimtmetį mūsų krašto pasiektų laimėjimų ir nesėkmių visuomeniniu bei akademinu lygmeniu. Tai atsispindi ir šiame LKMA metraščio tome. Gaila, nors suprantama, jog norint objektyviai apžvelgti nueitą kelią reikia didesnės laiko distancijos, kad nurintų vienadienės politinių partijų diskusijos ir kad jos nedeformuotų akademinų tyrimų išvadų. Tikimės, jog antros atkurtos Lietuvos nepriklausomybės dvidešimtmetis po 10 ar 20 metų susilauks didesnio mūsų mokslininkų dėmesio. Šiame tome spausdinamas LKMA akademikės Vandos Aramavičiūtės straipsnis bent iš dalies atsiliepia į tokį poreikį. Straipsnyje aptariami per pastaruosius dešimtmečius įvykę pokyčiai aukštųjų mokyklų studentų dvasiniame pasaulyje.

Užtat džiaugiamės, kad šiame LKMA metraščio tome skaitytojams galime pateikti keletą straipsnių, kurie turėtų inspiruoti LKMA mokslininkus imtis naujų, rimtų krikščionybės Lietuvoje istorijos tyrinėjimų. Jie pasirodo ypač „laiku“, juk artėja Žemaičių krikšto 600 metų jubiliejus, kuriuo buvo baigta ne tik Lietuvos, bet ir Europos bent jau formali christianizacija. Taip, christianizacija Europos, kurios naujai evangelizacijai skatinti popiežius Benediktas XVI 2010 m. Vatikane įkūrė naują dikasteriją – Popiežiškąją naujojo evangelizavimo tarnybą.

Gilesnę, plačiau argumentuotą mūsų krašto Bažnyčios istorijos, etninės ir krikščioniškosios kultūrų sąveikos analizę skatina šiame tome skelbiamos LKMA akademikės Aldonos Prašmantaitės ir Žilvyčio Šaknio publikacijos.

Kviesčiau skaitytojus perskaityti ir kitų autorių straipsnius jau įvardytųjų autorių publikacijų išvadų kontekste. Štai istorikės Prašmantaitės viena išvada: „Situacija gana paradoksali, nes viešajame diskurse lygiagrečiai funkcionuoja dvi vienos parapiinės bažnyčios [...] istorijos: fragmentinė, grįsta argumentuotais faktais, ir gana nuosekli, bet paremta legendomis. [...] neatmestina, kad Giedraičių bažnyčia šiuo požiūriu nėra išskirtinė“.

Etnologo Žilvyčio Šaknio straipsnio išvada taip pat skatina laisvintis iš vis dar gyvų, „mokslinio ateizmo“ žaidre nukaltų, tačiau laicistinėje mąstysenoje proteguojamų įtampų: „Baigiant reikia pasakyti, kad dauguma kalendorinių papročių glaudžiai susiję su krikščioniškąja kultūra ir retai turi etninį charakterį“.

Manome, kad šis palyginti kuklus LKMA Metraščio tomas pateikia iššūkių ateities darbams ir tyrinėjimams.

Vysk. Jonas Boruta SJ
Redakcinės kolegijos pirmininkas